

Douma ook zelf. Verwaarloozende (althans nu) mijn eerste „weergave“ (die hij zooveel wel onder de loupe nam), maakt hij gewag van het feit, dat ik in een latere eveneens vrije redactie had gezegd:

„dat het kinderen betrof, wier ouders nog niet met berouw (resipiscencia) zich weer onder de tucht (subdiderint) der kerk geplaatst hadden“.

Letterlijk verbindt ds Douma hieraan deze opmerking:

„Prof. Schilder spreekt hier over ouders, die nog niet met berouw zich weer onder de tucht der kerk geplaatst hadden — en meent zoo te kunnen bewijzen, dat het hier niet gaat over roomsche ouders, maar over ouders, die leden der Kerk waren. Maar hij vertaalt (voor de tweede maal die onjuiste bewering! K. S.) niet juist. Het woordje „weer“ staat er niet. Ook wordt niet van een zich weer plaatsen onder de tucht der kerk gesproken. Er staat: „sese subdiderint ecclesiae“, in 't Friesch letterlijk: hjar nder de tsjerke deljaen. Zakelijk en in goed Nederlandsch vertaalt prof. Kuyper juist: „voordat de ouders zich bekeerd hadden en aan de Kerk zich hadden onderworpen“ (Hamabdi, bl. 126). Resipiscencia is een woord voor bekeering.“

Tot zoover ds Douma.

Hoe 'n oratorisch effect de wending ook moge hebben, ik kan helaas ze toch niet meer gebruiken, zeggende: „eerlijk gezegd, heb ik me bij het lezen van deze woorden verwonderd“. Ik verwonder me niet meer, zelfs niet erover, dat de broeders Kuyper-Hepp-Kaajan hier hun fiat aan geven. Maar we willen de zaak toch even bekijken, voor de lezers:

a) Waar haalt ds Douma het vandaan, dat ik in DIT geval het wil hebben over „ouders die leden der Kerk waren“? Feit is, dat in Knox' brief (17, 619) die „geëxcommuniceerden“ achteraan staan in het lijstje. Dat is een waarschuwing tegen te haastige conclusies: dat geëxcommuniceerden geen lid der kerk zijn, weet een kind, ik ook wel. Maar het liep over die „afgodendiensars“, of liever over hün kinderen. Wat ds Douma hier van mij vertelt, is fantasie: hij haalt de dingen door elkaar. En de menschen ook: „Afgodendiensars“ en „geëxcommuniceerden“. Wat is dat toch? Zijn die geëxcommuniceerden soms weer roomsch geworden? Men zou het wel zeggen, als men bovenstaande regelen van ds Douma leest.

b) Neen, natuurlijk staat het woordje „weer“ er niet, maar, nog eens, het was ook geen vertaling, doch vrije weergave. Geëxcommuniceerden, die met berouw, of bekeering, laat dat even rusten, weerkomen, komen toch „weer“ tot de kerk? En plaatsen zich toch „weer“ onder haar tucht?

c) Wat die „tucht“ betreft, ik meende in mijn eenvoud, dat ieder die tot de kerk komt, hetzij voor het eerst, hetzij „bij vernieuwing“, zich onder haar tucht plaatst. Er zijn zelfs dominees, die elken Zondagmorgen zeggen: plaatsen we ons onder de tucht van de wet des Heeren. Mag dat niet? Het element van tucht ligt in het „sub“: als ds Douma hier bezwaren heeft, denk ik aan de spijkers-op-laag-water-methode.

d) Maar „resipiscencia“ dan? Volgens ds Douma is dat „bekeering“, en niet „berouw“. Het heele artikelje verliest natuurlijk zijn zin, tenzij ds Douma werkelijk meent, dat resipiscencia wel past bij eersten overgang naar de kerk, maar niet bij terugkeer, zooals van menschen, die met berouw terugkeeren na dat ze afgesneden zijn geweest.

Welnu, zoowel ds Douma en dr Kaajan, als vooral de professoren Kuyper en Hepp hadden zich wel tienmaal mogen bedenken, eer ze zóó iets lieten drukken. Als in het formulier van de wederopneming gezegd wordt:

„geliefde christenen, wij hebben u laatstmaal voorgehouden van de bekeering van onzen medebroeder N., om met uw voorweten wederom tot de gemeente van Christus opgenomen te worden,“...

dan gaat het dus over een geëxcommuniceerde, die zich weer onder de tucht der kerk plaatst, net als in den brief van Knox. En dan staat er in de vertaling Sylburgius-Revisie § 2 „resipiscencia“.

Als het een poosje later heet:

„Dienvolgens heeft de Heilige Paulus den Corinthiër (dien hij verklaard had, dat van de kerk afgedaan behoorde te worden) wederom bevolen op te helpen en te vertroosten, nadat hij, van velen bestraft zijnde, tot inzicht was gekomen“...

dan staat er al weer: resipiscencia (posteaquam resipuisse).

Als enkele regels verder staat, dat „niemand, die zich oprecht bekeert, eenigszins behoort te twifelen“, dan staat er weer hetzelfde woord (resipiscencia); het gaat blijkens het verband nog steeds over het terugkeeren van een eens verstootene.

Als de voorganger aan den weder op te nemen broeder vraagt:

„of gij voor God en Zijn gemeente alhier van ganser harte verklaart, dat gij oprecht berouw hebt“...

dan staat er weer hetzelfde woord, (te vere resipiscere).

Wat men zóóal lezen kan!

Om de maat vol te meten, wijs ik erop, dat de eerste volzin, dien we in deze editie bij de „Christelijke Gebeden“ aantreffen, hierop neerkomt (bl. 233), dat de dienaar des Woords, of liturg, des morgens na de lezing der wet (of nadat deze gezongen is) de kerk moet vermanen tot „resipiscencia“. Vol-

gens ds Douma, „Heraut“, „Credo“, „Utr. Kb.“, is dat dus een onmogelijkheid...

Als in de Kerkenordening, art. 78, sprake is van een geval,

„wanneer iemand, die geëxcommuniceerd is, zich wederom wil verzoenen met de gemeente door boetvaardigheid,“

dan staat er weer in diezelfde editie: resipiscencia, 311.

Benevens, dat dan de zondaar volgens ditzelfde artikel professie (belijdenis) moet doen van zijn... resipiscencia!

Ja, maar, Calvijn's eigen woordgebruik dan?

Als hij spreekt over de vrouw, die tot haar man terugkeert (Hos. 2:7) noemt hij dat „resipiscencia“, beeld van het terugkeeren met waarachtige droefheid (42, 233). Resipiscencia heeten daar nuttige correcties (ib.)... Als de kerk overeenkomstig Matth. 18 iemand „bindt“, is de geëxcommuniceerde zeker van zijn verderf, tenzij hij „resipiscencia“ betoont (2, 911). Het doel der excommunicatie is o.m., dat het tot resipiscencia kome (1, 76). En zoo voort; waarom zouden we nog meer aanhalen?

Ds Douma heeft nog iets, waar ik ook met genoegen op antwoorden wil. Maar het lijkt me goed, met hem denzelfden weg te volgen als met dr Kaajan. We zullen eens een weekje wachten, en ds Douma gelegenheid geven, van een en ander kennis te geven aan zijn lezers. Wie weet of dan niet de professoren Kuyper en Hepp en dr Kaajan hem weer even trouw zullen citeeren? „Een volkje als eens mans hand“, zou prof. Hepp zeggen... Want heusch het ziet er wat raar uit aan den wetenschappelijke hemel tegenwoordig.

K. S.

KERKELIJK MAKEN?

Men heeft tegen ds Teeuwen aangevoerd, dat hij in zijn verleden week genoemde brochure de jeugdactie kerkelijk wilde maken.

Ook dit schijnt ons een onjuiste weergave van ds Teeuwen's meening. Letterlijk schrijft hij:

„Hiermede beweren wij niet, dat de kerk zelf het jeugdwerk den organisaties uit handen moet nemen. Wel bepleiten wij een veel inniger contact dan tot nu toe aanwezig is.“ (9.)

Hij wil dan ook niet het contact tusschen kerk en jeugdbeweging opheffen, doch alleen maar dat contact herzien; „anders en beter“ wil hij het „sluiten“ (8); hij wil „tot een zoo mogelijk duurzaam contact komen, om over en weer de dreigende gevaren onder de oogen te zien“ (9).

En om alle misverstand af te snijden, schrijft ds Teeuwen op bl. 10: „dat deze wijze van organiseren buiten de kerk als instituut om ook voor het forum van het beginsel gerechtvaardigd is, is ons allen bekend“. Op bl. 13 lezen we: „Laat ons dan dadelijk voorop mogen stellen, dat de kerk zich met de jeugdorganisatie als zodanig niet heeft in te laten“. De jeugd (en waar die jeugd zelf nog onmondig is: de ouders) moet vrij blijven haar organisatie zelfstandig te leiden en haar werkzaamheden in den ruimst mogelijke zin ook zelfstandig in te richten“. Volgens het inzicht van ds Teeuwen „moet het komen tot royale samenspreking tusschen de kerken en de bestaande organisaties“. Hij „zou den arbeid onder de indifferente jeugd niet gaarne buiten de organisaties om doen“ (14).

Met deze uitspraken voor oogen schijnt het mij niet goed toe, te beweren, dat de brochureschrijver de jeugdactie verkerkelijken wil, dat hij daarmee de bondsde prijs geeft, het spoor van Vonckenberg verlaat, en dus niet voor verdere discussie in de termen valt. Om dezelfde reden als ik verleden week aangaf, schijnt het me ietwat gevaarlijk toe, de bespreking op deze manier te smoren, eer ze goed en wel begonnen is.

Tot mijn spijt moet ik het voor deze week hierbij laten.

K. S.

DE GEEST, GETUIGEND MET ONZEN GEEST.

Op Paaschmaandag sprak ik voor de Zuidhollandsche afdeling der J.V. op G.G., over „Geloof en Mystiek“; en met bijzonder veel genoegen hoorde ik enkele vragen aan, die van scherp nadenken en zuivere probleemstelling getuigenis gaven. Zoolang er zulke jongelui zijn, hebben we goeden moed.

Op twee vragen, opgekomen naar aanleiding van het gesprokene, ben ik reeds verleden week ingegaan. Een derde krijgt ook nog antwoord (overigens moet ik herinneren, geen tijd te hebben voor een vragenrubriek; ik zeg het alleen maar, om niet al te veel te krijgen; zoo'n enkele keer kan natuurlijk geen kwaad).

Hier is de vraag:

U heeft toen in Uw rede over „Geloof en Mystiek“ den tekst uit Romeinen 8:16 aangehaald: „Dezelfde Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn“.

Deze tekst is voor mij altijd moeilijk te verklaren geweest.....

Aangezien U toch nog een vraag op genoemde vergadering gesteld (over Job) „De Reformatie“ heeft toegezegd te beantwoorden, zou ik U vriendelijk willen verzoeken ook dezen tekst eens te bespreken, aangezien deze tekst wel eens ge-

(Zie vervolg op blz. 214.)

Dominees-typen.

Daar zijn preeken, die ik het best vergelijken kan bij het deftige koetsje waarin oudtijds de goedgesitueerde predikant zijn bezoeken aflegde. Het paard is goed geconserveerd, de wielen knorpen over het grint, je krijgt een weldadige emotie als het koetsje voor je woning stilhoudt. Pa, een rijtuig! roepen de kinderen opgewonden; je trekt je das recht en schuift de dominees-stoel bij. Dat wil zeggen: de preek heeft stijl, zij geeft zekerheid en rust. Het koetsje rolt langs de patriciërshuizen der dogmatick, door de lommerrijke lanen van het park der waarheid. Jonge menschen in hun critische periode geven gewoonlijk op het koetsje af; ze beweren dat de preek niets nieuws biedt. Later zullen zij in dit onrustige leven het knorpen der wielen over het grint als een lieflijke muziek leeren begroeten. De dominee van het koetsje verast zelden, maar hij stelt ook zelden teleur.

Er zijn andere preeken die mij meer doen denken aan het moderne huisdier: de fiets! De fiets is een heel gewone verschijning in het leven. De kinderen loopen niet naar het raam, noch roepen: Pa, een fiets! Geen luchtel van ontroering stijgt in u op, geen prop van gepaste angst kropt in uw keel, als de dominee zijn fiets tegen uw kozijn zet. Je zegt doorgemoedelijk: Daar doe je goed aan, man, dat je mij eens opzoekt! Het is maar een gewone man met broekveeren en een fietsplaatje. Dat is de preek die de geestelijke spijzen als het ware thuis aflevert. Doch de spijzen zijn voedzaam, het is wel geen diner, het is op zijn Hollandsch uitgedrukt: middag-eten!

Een heel ander genre wordt gevormd door den predikant-aviateur. Bij het binnentreden van de kerk bemerk je aanstonds het verschil: mannen in leeren jassen en vrouwen met vliegierskappen vullen voor een deel het kerkgebouw. Ik mag dat wel zien, al ben ik zelf maar een jongen uit den polder. Ze maken meer gerucht dan de dominee zelf; deze verschijnt in veel eenvoud en stijgt meestal direct loodrecht naar boven. Enkele koene sportvliegers gaan hem na in de lucht; zij vertellen later dat zij even hoog geweest zijn als hij — dat moet ik nog maar gelooven! Een tijdlang hoort men niet veel meer dan een gestadig zoemen hoog boven zich, dan schiet de aviateur plots omlaag, hij scheert rakelings langs onze hoofden. Wij trillen op de beenen, is dat schrikken! Soms maakt de dominee-aviateur een looping the loop; wij houden onzen adem in. Vaders, geconfijt in Kuyper, fronsen het voorhoofd; zij staan op het punt ter redding toe te snellen. Maar het vliegtuig herneemt zijn horizontale ligging; als een prachtige, trotsche vogel doorklieft het met brede slagen de lucht. Ik dacht dat ie ongelukkig zou maken! zeggen de vaders dan, maar hij wist het weer in 't gelijk te breien.

Welk type nu goed is? Wel, dat is geen vraag. Alle drie zijn goed als zij écht zijn. Bennie, ze hebben mij verteld dat zij tegenwoordig met een koetsje rijdt. Kerel, in geen weken heb ik zoo gelachen! Ik zag het maar aldoor voor mij: dat koetsje rolde, de wielen knorpen over het grint, de kinderen schreeuwden opgewonden: Pa, een rijtuig! Als ik mij dan voorstelde, dat jouw nuchtere, doodgewone menschegezicht uit het portier kwam kijken, man, dan had ik een kostelijk oogenblik. Je zult die bevestiging wel te boven komen, daar ben je tenslotte een gave vent voor. Dan stap je weer op de fiets, je doet je broekveeren aan en speldt je fietsplaatje op. Zoo sta je dan ook in mijn hart gepoot met wortels der liefde.

Wat moet jij daar in je leeren jas? Geen kinderen de lucht in! Niet dan over mijn lijk komt u in de cabine, meneer! Ach, snikt de pseudo-vlieger, mijn gemeente heeft mij gedwongen; ze hebben mij zoolang voorgehouden dat ik zoo gewoon was, dat ik moest preeken als die en die! Man, wees niet dwaas! Wie zijn gemeente liefheeft, stoort zich niet aan haar kuren. Hier heb ik een Fongers, stap op en rijd, dan ben je een nuttig mensch. De Heere wil onbegrijpelijk veel doen door menschen van één talent.

Maar wat doet u? Foei! Spaken verroest, de bel heesch, het achterlicht stuk, een trapper er af! Schaam u meneer, dat u zoo slordig omgaat met uw talent. Allez, pak aan: De banden geplakt, de spaken gewreven. Niet met uw edeles neus op het stuur, maar recht en soepel het rijwiel bestegen. Als uw broeder de lucht in gaat, omdat hij dat mag en moet, word dan niet gillig. Wanneer uw collega in zijn koetsje u passeert, geef niet op hem af. Peddel met een dankbaar hart langs het fietspad, gij hebt stof tot dank te over. Ik kan u niet gezelschap houden, want ik heb geen merkfiets, maar ik kom wel achteraan....

N. B.